VESNICE BOHUMILEČ A OKOLÍ
KRAJINA ČESKODUBSKÁ

Lokace - Liberecký kraj

ÚVOD DO LOKALITY

Půvabná krajina kolem malé severočeské vesnice Bohumileč, kterou v současnosti obývá jen asi 35 stálých obyvatel, působí hned na první pohled jako nějaký pozapomenutý kout české země. Dříve bylo však toto území plné běžného života, hospodaření a cestovního ruchu - bylo zde plno obchodních cest, ale i cest sakrálního a nadregionálního významu. Tato bohatá kulturní mozaika se zde jako zázrakem poměrně dobře dochovala.

Místní terén se vyznačuje poměrně málo narušenou původní strukturou členění a využití ploch, i cestních sítí. Mnoho z cest již jako cesty neslouží, ale v terénu jsou stále dobře patrné a často mají podobu hlubokých, zarostlých úvozů.

Zástavba se zde od 19. století rozrůstala minimálně, limituje ji hlavně terén. Lidé, kteří zde žili, museli umět využít maximum z vhodných podmínek, který tento drsnější, podhorský kraj nabízí – i to bylo určitým limitem pro rozvoj lokality.

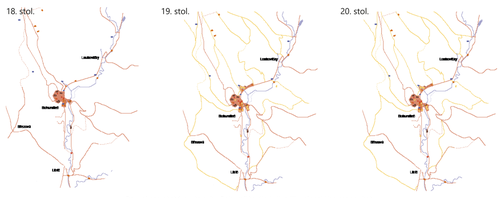

Rozvoj cestní sítě a zástavby Bohumiléče dle I., II. a III. vojenského mapování

SWOT

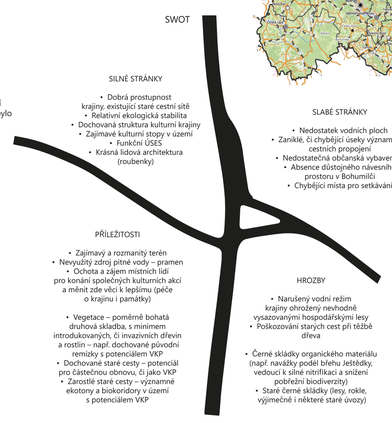

MOKŘAD - Vizualizace

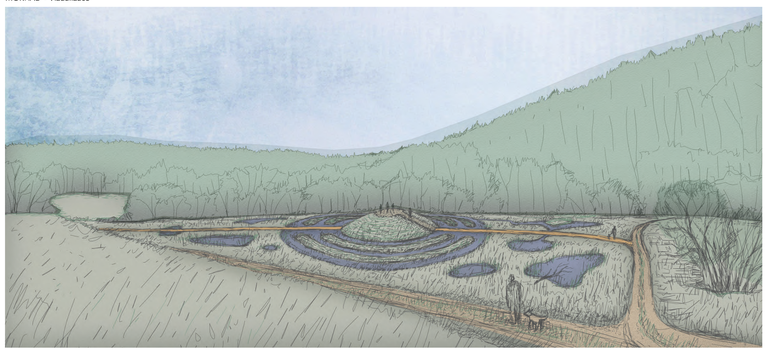

MOKŘAD - Situace 1 : 1000

3 MOKŘAD

Na ploše bývalého, roky nepoužívaného fotbalového hřiště, vybudovaného kdysi v místech původní mokřadní louky, ve svém projektu navrhuji vytvořit nový mokřad s určitým terénním reliéfem. Z vykopané zeminy mokřadních jezírek by byla navršena středová mohyla obklopená kruhovými valy. Je zde hodně vysoká spodní voda díky těsně přiléhlé říčce Ještědce. Po odstranění meliorací by se vykopaly jámy pro mokřadní jezírka, která by se díky vysoké spodní vodě bez problémů zaplnila.

Přes mokřadní plochu poutníka provede dřevěná lávka na pilotech a z mohyly si pak mokřad může prohlédnout s větším nadhledem. Cesta dále navazuje na cestní síť a pokračuje až ke Sv. Janovi. Z návsi Bohumiléče sem vede nová pěší cesta navržená podél silnice, aby pěší nemuseli chodit přímo po silnici tak, jak je tomu nyní. Cesta vede také kolem nově upravené studánky. Díky tomuto propojení vzniknou nové možnosti procházkových tras a Bohumileč se tím také lépe propojí se sousedními Loukovičkami. Od mokřadu vede ještě jedna nová krátká slepá trasa, která pěší dovede ke v současnosti obnovovanému mlýnskému náhonu, kde si lze prohlédnout působivou starou vodohospodářskou stavbu.

Caltha palustris

Iris siberica

Mokřad by byl částečně osazen vodními rostlinami, např. blatouchy a také příhodnou osevní směsí pro vlhká stanoviště s podílem irisů.

MOKŘAD - Řezopohled 1 : 250

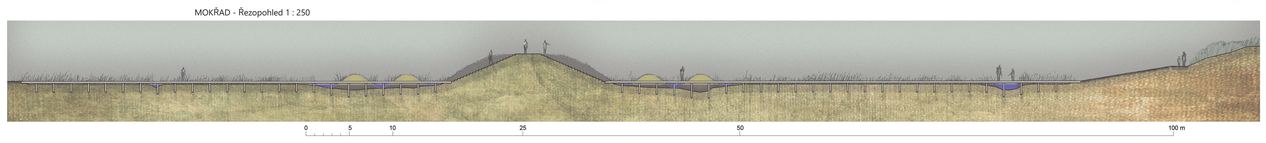

STUDÁNKA - Vizualizace

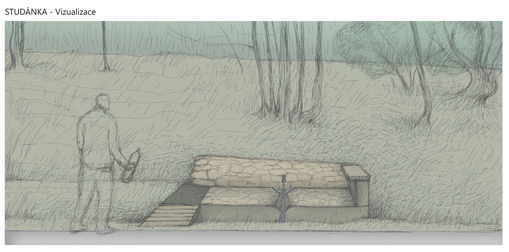

Reference kamenných prvků

2 STUDÁNKA

Ve svahu u silnice kousek od návsi bývala studánka. Jako dítě jsem tam ještě chodila pro vodu, dnes však v místě pouze vyvěrá voda ze země a není žádná možnost si ji nabrat.

Navrhuji proto v projektu novou úpravu studánky. Nízká opěrná betonovo kamenná zídka s drenáží by měla zajistit, že ji voda tak snadno nerozvalí, jako tu předchozí, suchou kamennou.

Linie tvaru studánky kopírují linie zdejšího terénu a její součástí je i menší lavička.Voda ze studánky dále vtéká do silničního rigolu a o pár desítek metrů dál je odváděna pod silnicí do mokřadní louky přiléhající až k návsi.

STUDÁNKA - Řezopohled 1 : 50

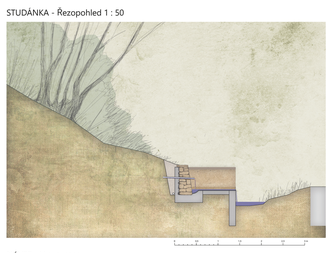

STUDÁNKA - Situace 1 : 100

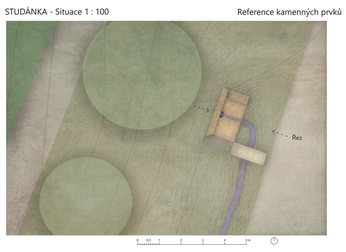

HLAVNÍ SITUACE 1 : 5000
LEGENDA

1. Náves v Bohumiléči
2. Studánka
3. Mokřad
4. Otisk staré cesty
5. Výhled z lesa
6. U Svatého Jana
7. Skalní kaplička Panny Marie

obytné budovy
průmyslové areály
zemědělské areály
pískovcové výchozy

KRAJINNÝ PLÁN
PROSTUPNOST ÚZEMÍ

silnice
pěší cesty
obnovené úseky původních pěších cest
lesní průseky

VODA V ÚZEMÍ

VEGETACE

lesy
stromořadí
pole
trvalé travní porosty
lineová vegetace
nově vysazená stromořadí
původní staré remízky potenciál VKP

Hlavní řešené území
Širší řešené území

NÁVES - Vizualizace

1 NÁVES V BOHUMILČI

Náves byla kdysi živým centrem vesnice, kde stávaly dvě další budovy. Byl zde hostinec i s tanečním sálem a krám. Za dnes již polorozpadlou stodolou, která dříve patřila k jedné z budov, býval i malý rybník, napájený zdejším pramenem. Bohumileč tak měl své vlastní společenské zázemí, které zde dnes velmi chybí a konání společných akcí bývá komplikované. Centrum návsi zaniklo v průběhu 60. let 20. stol.

V současnosti je náves prázdná, pouze s malou autobusovou zastávkou. Zelená plocha obklopující zastávku je osázena nevhodnými dřevinami, z nichž mnohé špatně prosperují a jsou na konci své životnosti (Thuja, Picea pungens).Pro úpravu návsi a vznik rybníčku by také byla nezbytná přeložka nadzemního vedení NN a VN.

NÁVESNÍ RYBNÍČEK

Rybníček by byl napájený z místního pramene, který se vylévá do přiléhající louky, jenž je silně podmáčená. Stačilo by proto pouze zde vyhloubit vhodnou jámu. Plnil by zde jak estetickou, tak ekologickou funkci.

V okolí je totiž poměrně dost toků a pramenů, ale v nejbližším okolí je velmi málo stabilních vodních ploch. I malý rybník (cca 14 x 6 m) by poskytnul vhodné podmínky pro mnoho druhů živočichů, kteří dávají přednost vodním plochám před toky. U rybníčku by nechybělo posezení a pozvolné břehy by byly osázeny vodními rostlinami, například irisy (Iris siberica) a vrbami.

ZASTÁVKA 2v1

Koncept 2v1 uvažuje nad konstrukčně jednoduchou dřevostavbou, která by plnila funkci zastávky i místa pro setkávání a byla by schopna jednoduché transformace. Boční stěny by bylo možné posunout (zavěšená dřevěná vrata) a budovu tak z velké části otevřít. Kolem by byl dlážděný prostor a dalo by se sedět uvnitř, venku, nebo tak napůl, pokud by byly stěny odtažené.

Otevřít a tím pádem zvětšit a kompletně zprůchodnit budovu by se dalo i díky plně otvíravým dveřím v přepážce oddělující prostor čekárny zastávky od společenského prostoru (viz půdorys), aby se vešlo víc stolů, nebo se mohlo tančit. Podoba dřevostavby typologicky vychází z místní lidové architektury a z původní zastávky by zůstala zachována možnost uchycení truhlíků s květinami, o které se starají místní i na současné zastávce.

NÁVES - Situace 1 : 500

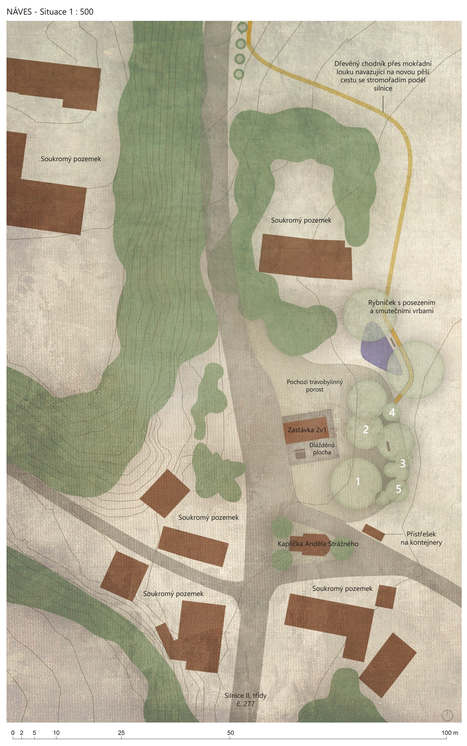

1 *Malus domestica*
stará liberecká odrůda Kirchwaldské

2 *Betula pendula*

3 *Euonymus europaeus*

4 *Sambucus nigra*

5 *Forsythia x intermedia*

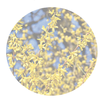

Západní pohled 1 : 80

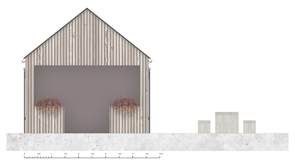

Východní pohled 1 : 60

Jižní pohled 1 : 80

Půdorys 1 : 100

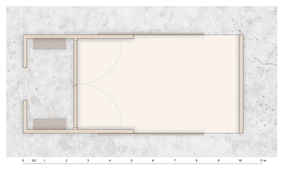

5 VYHLÍDKA Z LESA

Když vystoupáme na vyvýšeninu nad vesnicí do míst, kde končí zarostlý úsek starého úvozu, otevře se nám kouzelný pohled na okolní svahy a na prostlehlý horizont s mohutnou, starou solitérní lipou. Je zde velmi pozitivní a odpočinková atmosféra, která vyzývá k zastavení a rozhlédnutí. Proto je místo ideální pro umístění objektu, či prvku, který toto místo citlivě přiblíží lidem.

Vedle vzrostlé borovice v návrhu umísťuji drobnou vyhlídku, inspirovanou zdejší krajinnou kompozicí. Zejména tvarem louky, která je téměř celá v objetí okolního lesa a na jejích okrajích vystupují vysoké kmeny stromů jako nějaká hradba, nebo obří plot a určují tak její jasnou prostorovou hranici. Použití oblouku zároveň typologicky odkazuje na objekt Nové splynutí u Sv. Jana na druhé straně údolí.

K místu vede z vesnice cesta podél zarostlého úvozu a nově by vyhlídka byla přístupná i přes starou cestu s Otiskem, která pak plynule navazuje na jinou obnovenou starou cestu, stáčející se k místu s vyhlídkou přes louku. Další vybrané a obnovené cestní úseky v okolí propojují území tak, aby bylo možné uskutečňovat co nejvíce variací vycházkových tras.

VYHLÍDKA Z LESA - Situace 1 : 200

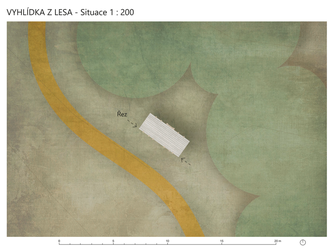

VYHLÍDKA Z LESA - Vizualizace

VYHLÍDKA Z LESA - Řezopohled 1 : 50

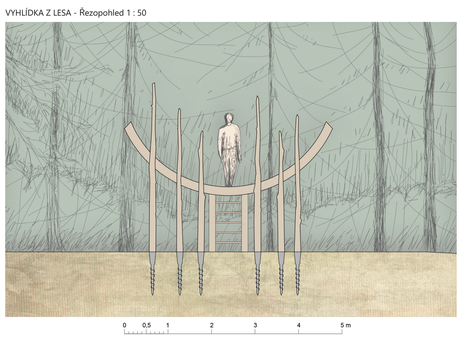

7 SKALNÍ KAPLIČKA PANNY MARIE

Dříve zanedbaný a zarostlý prostor kolem kapličky podél celé skalní stěny je třeba zrekultivovat pravidelnou údržbou (seč minimálně třikrát za rok + odklizení posekané hmoty). Půda je zde silně nitrifikovaná, jelikož se zde dlouhá léta nechávala ležet posekaná tráva z okolních luk a větve z prořezávky lesa nad kapli.

Častá údržba prostoru spolu s výsevem vhodných bylinných a travních směsí složených z lokálních druhů zde zajistí přirozené splynutí s okolním prostředím. Kaplička se nachází ve volné krajině a je proto důležité tuto skutečnost respektovat, aby nedocházelo k zavlečení invazivních druhů, či narušení funkčního ÚSESU, který zde prochází formou biokoridoru vedoucího podél malé říčky Ještědky.

U kapličky chybí možnost posezení, ať už pro kolemjdoucí, kteří by rádi poseděli ve stínu, tak také pro místní starší občany, kteří si při procházce potřebují mít kde odpočinout.

Navrhuji proto výsadbu solitérního stromu (Tilia cordata) v dostatečné vzdálenosti od průčelí kaple (cca 20 m) a hrany skalního převisu. Lipa zde vytvoří exteriérovou protiváhu interiéru kapličky a svou typickou kompaktní korunou vytvoří příjemný a stinný intimní předprostor skalní svatyně, kde bude lavička a rozložitá, udržovaná koruna časem poskytne příjemný stín i při zde konaných akcích.

SKALNÍ KAPLIČKA - Situace 1 : 500

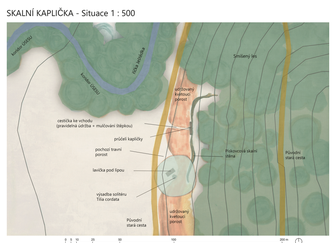

SKALNÍ KAPLIČKA - Vizualizace

U SVATÉHO JANA - Situace 1 : 4000

U SVATÉHO JANA - Vizualizace

OTISK STARÉ CESTY - Vizualizace

6 U SVATÉHO JANA

U barokního sloupu Sv. Jana je velmi příjemná atmosféra. Kolem něj rostou tři obrovské, staré lípy, které svými rozložitými korunami vytvářejí nad Sv. Janem zelený baldachýn. V jejich stínu nechybí lavička a nově by přímo k místu vedla po cca 50 letech obnovená cesta mezi poli, která zde byla už před více než tisícem let – Žitavská (či Svatojakubská) cesta.

Podél obnovených polních cest by byla vysazena nová stromořadí a aleje, složené z ovocných dřevin, primárně z hrušní, které se v této oblasti překvapivě daří a často tvoří krásné řady podél místních silnic a jabloní.

Malus domestica
(staré odrůdy Liberecka, např. Sudetská reneta, Panenské České, Kirchwaldské a další).

Pyrus communis
(staré odrůdy Liberecka, např. Koporečka, Děkanka Robertova, atd.)

NOVÉ SPLYNUTÍ

Na hraně terénního zlomu jihozápadně od Sv. Jana je umístěn jednoduchý proutěný objekt. Jeho silueta vzdáleně připomíná loď a je symbolicky umístěna u hrany svahu, ze které se otevírá působivý výhled na okolní kopcovitou krajinu. Obzvlášť když kopce zahalí mlha, připomínají jejich matné vrcholy rozbouřenou vodu.

Po Žitavské cestě se dodnes konají náboženské poutě a tento nově přidaný symbol, vzdáleně odkazuje svým tvarem také na to, že Sv. Jan je patronem lodařů a vůbec všech, kdo mají co dočinění s vodou. Objekt by byl zároveň tvarován tak, aby se na něm dalo sedět, či ležet a pohodlně si vychutnávat zdejší výhled.

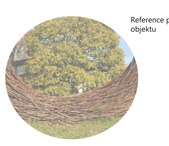

Reference proutěného objektu

Místní výhled

4 OTISK STARÉ CESTY

Z Bohumiléče vede jedna opravdu dávná cesta, která je dnes jen hlubokým, téměř nepoužívaným úvozem. Její půvabná linie se vine starým výmladkovým lesem, kde rozvětvené vícekmeny ještě více umocňují vnímání prastarý a fascinující terénní reliéf tohoto místa.

Toto vizuálně, terénně a přírodně unikátní místo jsem v projektu doplnila o jemné prvky, odkazující na dávno ztracené cestní vrstvy a ty tisíce, nebo miliony osudů, které po nich plynuly.

Nízké a úzké dřevěné objekty, probíhající v souladu s náklonem terénu těsně nad zemí se vinou v různých úrovních mezi stromy a zvýrazňují průběh staré cesty. Jsou jako otisky starých cestních vrstev, které už dávno byly prošlapány. Z výšky situace místa s vrstevnicemi dokonce působí trochu jako otisk obřího lidského prstu v krajině.

OTISK STARÉ CESTY - Situace 1 : 1000

OTISK STARÉ CESTY - Řezopohled 1 : 50